

*Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Dolice z dnia ..... lutego 2022 r.*

Program Wspierania Rodziny w Gminie Dolice na lata 2022-2024

Dolice 2022

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	4
2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	5
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY, UWZGLĘDNIAJĄCA ZASOBY MAJĄCE ZNACZENIE W SYSTEMIE WSPIERANIA RODZINY.....	6
4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE	10
4.1. Pomoc społeczna udzielana rodzinie i dziecku	10
4.2. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	12
4.3. Dziecko i rodzina wspierani przez Poradnię psychologiczno-pedagogiczną	13
4.4. Przystępczość wśród nieletnich	14
4.5. Rodzina i dziecko pod kuratelą sądową	14
4.6. Przemoc w rodzinach	15
4.7. Karta Dużej Rodziny	16
5. ANALIZA SWOT	16
6. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE SZCZEGÓŁOWE, DZIAŁANIA	18
7. PRZEWIDYWANE EFEKTY.....	25
8. REALIZACJA PROGRAMU	25
9. MONITORING I EWALUACJA	25

WPROWADZENIE

Dziecko i rodzina wymagają wsparcia oraz szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Z punktu widzenia polityki społecznej, która odpowiada za tworzenie warunków samodzielnego funkcjonowania rodziny, rodzina i dziecko stanowią przedmiot niejako selektywnego zainteresowania. Jest tak, dlatego, że odnosi się ono zwłaszcza do tych rodzin i pochodzących z nich dzieci, które na pewnym etapie swojego życia stają się bezradne i marginalizowane.

Czynników powodujących bezradność i marginalizację rodziny jest wiele. Co budzi niepokój, ich liczba w ostatnim okresie wzrasta. Jedną z głównych przyczyn zwiększania się zjawisk niepożądanych, godzących w dobro rodziny i dziecka, jest wyczerpanie się więzi społecznych spajających struktury rodziny, wprowadzające element rozchwiania równowagi i harmonii w ich życiu.

Możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane, daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności powinien on być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją, jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa. Współcześnie model rodziny ewoluuje, obok wzorca tradycyjnego często występują rodziny partnerskie, niepełne czy tzw. patchworkowe.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między opiekunami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba

uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: uzależnienia, przemoc w rodzinie, przestępczość rodziców. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Obserwuje się coraz większy wpływ mediów i świata wirtualnego na funkcjonowanie rodzin.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17 roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13 roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18 roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Przedkładany Program Wspierania Rodziny w Gminie Dolice na lata 2022-2024 jest spójny z dokumentami dotyczącymi ochrony dziecka i rodziny, w szczególności z:

- 1) Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., (Dz.U.1997.78.483)
- 2) Konwencją o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., (Dz.U.1991.120.526 ze zm.)
- 3) Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.)
- 4) Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2020.821 ze zm.)
- 5) Ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz.U.2020.1329)
- 6) Uchwałą Nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin "Za życiem" (M.P.2016.1250)
- 7) Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U.2021.2268),
- 8) Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U.2021.1249),
- 9) Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz.U.2020.1057 ze zm.),
- 10) Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U.2021.1119 ze zm.),
- 11) Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030", stanowiącą załącznik do Uchwały Nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r.
- 12) Strategią Rozwoju Gminy Dolice na lata 2015 – 2025 stanowiącą załącznik do Uchwały Nr XIII/115/15 Rady Gminy Dolice z dnia 29 grudnia 2015 r.
- 13) Strategią rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Dolice na lata 2021-2027 stanowiącą załącznik do Uchwały Nr XXIV/246/21 Rady Gminy Dolice z dnia 25.02.2021 r.

Podstawę prawną Programu stanowi art. 176 pkt 1) Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (tj. Dz.U.2020.821), która w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY, UWZGLĘDNIAJĄCA ZASOBY MAJĄCE ZNACZENIE W SYSTEMIE WSPIERANIA RODZINY.

Gmina Dolice jest gminą wiejską, położoną w południowej części powiatu stargardzkiego, w województwie zachodniopomorskim. Powierzchnia gminy wynosi 237 km², a zamieszkuje ją ok. 7 400 osób. Strukturę administracyjną gminy tworzy 21 sołectw: Brałęczin, Brzezina, Dobropole Pyrzyckie, Dolice, Kolin, Krępcowo, Mogilica, Morzyca, Moskorzyn, Płozkowo, Pomietów, Przewłoki, Rzeplino, Sądów, Skrzany, Strzebielewo, Szemiłino, Warszyn, Ziemomyśl A, Ziemomyśl B i Żałęcino, Lipka. Miejscowości bez statusu sołectwa: Boguszyce, Komorowo, Lipka, Sądówko i Trzebień.

Infrastruktura drogowa i komunikacja

Dolice leżą w odległości 60 km od Szczecina. Podstawową oś dla komunikacji drogowej w gminie stanowi droga wojewódzka nr 122, która poprzez Suchań łączy się z drogą krajową nr 10, a poprzez Pyrzyce z drogą krajową nr 3. Ten podstawowy węzeł komunikacyjny zapewnia mieszkańcom gminy bezpośrednie połączenie ze Szczecinem oraz innymi miastami powiatowymi. W tym względzie istotny element stanowi również, przebiegająca przez Dolice, trasa kolejowa Szczecin – Poznań.

Usługi transportowe świadczą firmy kolejowe oraz firmy transportowe, udostępniające busy i autokary na potrzeby regularnych przejazdów liniowych.

Gmina Dolice nie jest skomunikowana w sposób dostateczny, są miejscowości, do których nie dojeżdża komunikacja publiczna, m. in. Trzebień, Lipka, Płozkowo, Ziemomyśl B, Mogilica, Szemiłino.

Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Dolice w latach 2020 – 2021 funkcjonuje 50 mieszkań komunalnych w tym 1 mieszkanie chronione wspierane i 1 lokal komunalny zabezpieczony dla lokatorów w sytuacji kryzysowej (w Rzeplinie). Łączna powierzchnia użytkowa lokali wynosi 2694,86 m². Większość mieszkań znajduje się w budynkach powstałych przed II wojną światową.

W zasobach Gminy Dolice nie ma mieszkań socjalnych. W roku 2020 wpłynęły 4 wnioski o lokal komunalny, w tym 1 wniosek został zakwalifikowany na listę oczekujących na najem lokalu. W roku 2021 wpłynęło 6 wniosków o lokal komunalny, wszystkie wnioski zostały zakwalifikowane na listę oczekujących na najem lokalu.

Oświata i kultura

W obszarze wychowania i edukacji działają:

- Cztery szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa w Dolicach, Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich w Rzeplinie, Szkoła Podstawowa w Sądowie, Szkoła Podstawowa w Dobropolu Pyrzyckim.
- Jedno Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy Świat” w Dolicach. Przy Szkołach Podstawowych w Dolicach, Dobropolu, Rzeplinie i Sądowie funkcjonują zespoły

wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku od 3 do 5 lat oraz oddziały przedszkolne, tzw. zerówki.

W 2021 r. rozpoczęła się budowa nowego przedszkola gminnego w Dolicach o powierzchni użytkowej 600 m² wraz z zagospodarowaniem terenu, m.in. plac zabaw, ciągi pieszo-komunikacyjne, miejsca parkingowe. Zaplanowane są trzy oddziały przedszkolne, docelowa liczba dzieci 75. Przewidywany termin zakończenia budowy to 30 lipca 2022 r.

- Gminna Biblioteka Publiczna z 4 filiami bibliotecznymi w Kolinie, Rzeplinie, Sądowie i Żalęcinie.

- Gminne Centrum Kultury ukierunkowane zarówno na dzieci, młodzież, jak i dorosłych. Jako koordynator amatorskiego ruchu artystycznego oraz form edukacji kulturalno-oświatowej zajmuje się organizacją zajęć muzycznych, teatralnych, recytatorskich, plastycznych i tanecznych. Centrum prowadzi też działalność klubową, organizuje konkursy, spotkania, wystawy, uczestniczy i współorganizuje imprezy charytatywne, a z jego oferty korzysta wiele osób.

- Aktualnie funkcjonują świetlice wiejskie w następujących miejscowościach: Brzezina, Bralecin, Dolice, Moskorzyn, Morzyca, Kolin, Krępcowo, Pomietów, Przewłoki, Ziemomyśl A i Żalęcino. W 2021 roku powstała świetlica w miejscowości Warszyn.

Specyfiką gminy Dolice jest skoncentrowanie ośrodków edukacji w czterech szkołach podstawowych. Konieczność dowożenia uczniów z 26 miejscowości ogranicza funkcjonowanie placówek, m.in. powoduje brak możliwości organizowania zajęć popołudniowych w szkołach dla uczniów dojeżdżających, sztywne godziny wydawania posiłków.

Do wszystkich szkół uczęszczają uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, ze specjalnymi potrzebami, wynikającymi z ich niepełnosprawności, przy czym w żadnej ze szkół nie ma klas integracyjnych. Część uczniów korzysta z edukacji w placówkach poza gminą Dolice, mieszkając w internatach specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych lub są dowożone transportem zorganizowanym przez samorząd.

Warto nadmienić, że tylko jedna z czterech szkół na terenie gminy Dolice nie ma barier architektonicznych, w pozostałych szkołach występuje potrzeba likwidacji występujących barier i umożliwienie korzystania uczniom z niepełnosprawnością ruchową z wszystkich izb lekcyjnych.

Sport

W gminie funkcjonują różnego rodzaju obiekty sportowe. Należą do nich 4 boiska wielofunkcyjne (w Dolicach, Strzebielewie, Żalęcinie i Sądowie), boiska są także w miejscowościach Bralecin, Brzezina, Dobropole, Kolin, Morzyca, Moskorzyn, Płoszkowo, Pomietów, Przewłoki, Szemielino, Warszyn, Ziemomyśl A, Ziemomyśl B, oprócz tego w niektórych miejscowościach funkcjonują siłownie zewnętrzne w miejscowościach Bralecin, Brzezina, Dobropole, Dolice, Kolin, Krępcowo, Lipka, Mogilica, Morzyca, Moskorzyn, Płoszkowo, Pomietów, Przewłoki, Rzeplino. Sądów, Skrzany, Strzebielewo, Szemielino, Warszyn, Ziemomyśl A i B, Żalęcino, kompleks boisk sportowych Orlik w Rzeplinie, sale gimnastyczne w Rzeplinie, Dolicach i Dobropolu Pyrzyckim.

Aktywnie działające kluby to: KS PIAST Kolin, KS ISKRA Warszyn, GWIAZDA Żalęcino, JEDNOŚĆ Przewłoki, Stowarzyszenie Biali Sądów, GLKS UNIA Dolice.

Zdrowie

Opiekę zdrowotną na terenie Dolic zapewniają 3 zakłady opieki zdrowotnej, do których należą: „Przychodnia Na Zdrowie” Sp. z o.o. – podstawowa opieka zdrowotna,

znajdująca się w nowo wybudowanym budynku, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Salus” świadczący usługi pielęgniarskie oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medycyny Szkolnej zajmujący się głównie opieką i profilaktyką zdrowotną wśród uczniów szkół. Dodatkowo do dyspozycji mieszkańców jest 1 gabinet stomatologiczny Stomatologia Rodzinna - Iwona Małecka, z dwiema prywatnymi praktykami stomatologicznymi, w tym jedna ze świadczeniami w ramach NFZ oraz apteka „Wieża Zdrowia”.

W zakresie opieki długoterminowej i paliatywnej mieszkańcy Gminy Dolice mogą korzystać z usług Hospicjum Domowego w Stargardzie, "Help - Med" Anna Nowak Stargard.

Dostęp do usług medycznych w Gminie Dolice jest utrudniony z uwagi na wiejski charakter gminy i konieczność dojazdu do wszystkich specjalistów.

Pomoc społeczna

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Główne zadania to: praca socjalna, pomoc materialna, usługi społeczne, świadczenia rodzinne i inne świadczenia pieniężne dla rodzin, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, wspieranie rodziny. W Gminie Dolice funkcjonuje jedno mieszkanie chronione z miejscami dla trzech kobiet. W ramach zakupu usług w podmiotach zewnętrznych świadczone są usługi schronienia dla osób bezdomnych.

Mieszkańcy gminy korzystają również z oferty jednostek powiatowych w Stargardzie:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie głównie w zakresie spraw związanych z niepełnosprawnością oraz pieczę zastępczą.
- Powiatowego Urzędu Pracy – osoby bezrobotne w zakresie aktywizacji zawodowej.
- Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, w zakresie diagnozowania dzieci i młodzieży, udzielania dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, profilaktyki oraz wspierania placówek edukacyjnych i nauczycieli.
- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym realizującego określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Profilaktyka uzależnień

Realizatorem zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów społecznych jest Gmina Dolice. Koordynacją tych zadań zajmuje się Pełnomocnik Wójta Gminy ds. profilaktyki. Rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie mają możliwość korzystania z pomocy Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w 2019-2020 funkcjonowały dwie Grupy wsparcia AA Moskorzyn i Dolice. Od 2021 r. funkcjonuje jedna grupa w Moskorzynie.

Udzielane są porady psychologa w ramach działających grup, i dodatkowo dla osób spoza grup. W ramach profilaktyki organizowane są liczne wydarzenia promujące zdrowy tryb życia, twórcze spędzanie czasu oraz rozwijające zainteresowania.

Organizacje pozarządowe

Ważnym elementem kształtującym właściwe postawy społeczne oraz stanowiącym element wsparcia rodziny i dziecka są działające na terenie gminy stowarzyszenia, wśród których znajdują się m. in.: Stowarzyszenie Ludzi Aktywnych z siedzibą w Pomietowie, Stowarzyszenie „Nie ma mocnych” z siedzibą w Rzeplinie, Stowarzyszenie Rozwoju Krępcewa, Stowarzyszenie „Uwierzyć w siebie” z siedzibą w Morzycy, Stowarzyszenie Biali Sądów, Stowarzyszenie „Jeden za wszystkich wszyscy za jednego” z siedzibą w Dolicach, LOK - Koło Strzeleckie w Dolicach, Koło Wędkarskie PZW „Brzana”, Liga Ochrony Przyrody, Ochotnicze Straże Pożarne w Dolicach, Kolinie i Dobropolu.

Pomoc rodzinom i dzieciom świadczy przyparafialny Caritas w Dolicach, Dobropolu Pyrzyckim i Kolinie.

Tabela 1. Zestawienie infrastruktury mającej znaczenie w systemie wspierania dziecka i rodziny w poszczególnych miejscowościach gminy Dolice.

miejsowość	kolej	bus	szkoła	przedszkole lub inna forma wych. prz.	świetlica	plac zabaw	boisko	siłownia zewnętrzna	sala gminna	klub sportowy
Boguszyce										
Bralęcín		tak			tak	tak	tak	tak		
Brzezina		tak			tak	tak	tak	tak		
Dobropole Pyrzyckie		tak	tak	tak (zespół wych. przedszk.)		tak	tak	tak	tak	
Dolice	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Kolin	tak	tak			tak	tak	tak	tak		tak
Komorowo										
Krępczewo		tak			tak	tak		tak		
Lipka								tak		
Mogilica						tak	tak	tak		
Morzyca	tak	tak			tak	tak	tak	tak		
Moskorzyn		tak			tak	tak	tak	tak		
Płoszkowo		tak				tak	tak	tak		
Pomietów					tak	tak	tak	tak		
Przewłoki		tak			tak	tak	tak	tak		tak
Rzeplino		tak	tak	tak (zespół wych. przedszk.)		tak	tak	tak	tak	
Sądów			tak	tak (zespół wych. przedszk.)		tak	tak	tak		tak
Sądówko										
Skrzany						tak		tak		
Strzebielewo	tak	tak				tak	tak	tak		
Szemiellino						tak	tak	tak		
Trzebień										
Warszyn		tak			tak	tak	tak	tak		tak
Ziemomyśl A	tak				tak	tak	tak	tak		
Ziemomyśl B						tak	tak	tak		
Żalęcino		tak				tak	tak	tak		tak

Porównując zestawienie infrastruktury z lat 2016-2018 mającej znaczenie w systemie wspierania dziecka i rodziny można stwierdzić, że od 2019 r. infrastruktura na terenie gminy Dolice znacznie się poprawiła. Powstały dodatkowe świetlice oraz siłownie zewnętrzne. Ponadto w 2022 r. zaplanowana jest przebudowa i remont istniejącej świetlicy w Żalęciniu znajdującej się w części budynku po dawnej szkole podstawowej.

4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Dolice została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców.

4.1. Pomoc społeczna udzielana rodzinie i dziecku

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie Dolice świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach. Jednostka realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem", ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci oraz ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 2. Zestawienie danych z obszaru pomocy rodzinie i dziecku.

Obszar diagnozy	rok		
	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców Gminy Dolice	7 630	7 457	7 330
Liczba dzieci/młodzieży zamieszkującej na terenie Gminy Dolice w wieku 0 -17 roku życia	1 502	1 442	1 378
Liczba osób bezrobotnych	222	231	221
Liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne	9	8	I półr. 6, II półr. 5
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	251	231	210
Liczba pracowników socjalnych pracujących w rejonach (pełne etaty)	5	5	4
Liczba rodzin, na rzecz, których świadczona była praca socjalna	206	188	139
Liczba asystentów rodziny	2 osoby 1,5 etatu	2 osoby 1,5 etatu	2 osoby 1,5 etatu
Liczba rodzin, z którymi pracował asystent rodziny, w tym liczba rodzin z ustawy „Za życiem”	18 0	17 0	22 0
Liczba rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	374	285	240
Liczba rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze (średnio w ciągu roku)	784	781	792
Liczba rodzin otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka do 16 roku życia.	48	38	42
Liczba rodzin otrzymujących świadczenia opiekuńcze z uwagi na opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem. (bez względu na wiek dziecka – świadczenie pielęgnacyjne i Specjalny zasiłek opiekuńczy)	17	18	23
Liczba rodzin, które otrzymały jednorazowe świadczenie pieniężne w związku z urodzeniem się dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu zgodnie z ustawą „Za życiem”	0	1	2

Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego (średnio w ciągu roku)	79	68	67(stan na 30.11.2021 r.)
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	13	7	13
Liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne (stan na koniec grudnia)	259	214	181
Liczba dzieci i uczniów w szkołach i przedszkolach na terenie Gminy Dolice (stan na 30 września każdego roku wg SIO)	552	705	693
Liczba dzieci i uczniów objętych dożywianiem w szkołach na terenie Gminy Dolice (stan na czerwiec każdego roku)	100	123	99
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Gminy Dolice pozostających w pieczy zastępczej	10	16	15

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej oraz sprawozdania GOPS

Poniższa tabela przedstawia dane na temat typów rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2019-2021

Tabela 3. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2019-2021

typy rodzin		liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
		2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
rodziny ogółem		251	231	210	700	612	515
o liczbie osób:	1	90	93	95	90	93	95
	2	44	31	37	88	62	74
	3	29	36	19	87	108	57
	4	41	28	22	164	112	88
	5	25	25	21	125	125	105
	6 i więcej	22	18	14	146	112	96
w tym: rodziny z dziećmi ogółem		118	90	84	522	390	352
o liczbie dzieci:	1	35	17	23	112	56	54
	2	42	37	27	165	122	107
	3	19	19	19	95	96	93
	4	12	10	7	69	62	40
	5	6	5	6	45	37	42
	6	4	2	2	36	17	16
	7 i więcej	0	0	0	0	0	0
rodziny niepełne ogółem		29	21	26	104	79	93
o liczbie dzieci:	1	13	5	9	33	14	19
	2	7	8	6	23	24	19
	3	4	5	7	17	23	31
	4 i więcej	5	3	4	31	18	24
rodziny emerytów i rencistów ogółem		52	39	44	121	86	84

o liczbie osób:	1	19	17	23	19	17	23
	2	16	12	14	32	24	28
	3	7	2	2	21	6	6
	4 i więcej	10	8	5	49	39	27

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach.

Analiza struktury rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2019-2021, wykazała, iż najliczniejszą grupę stanowiły osoby prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe.

Odmienne wyglądała struktura beneficjentów biorąc pod uwagę poszczególne typy rodzin. W przypadku rodzin z dziećmi największą grupę w latach 2019-2021, tak samo jak w latach 2016-2018, stanowiły rodziny posiadające dwoje dzieci.

Jeśli chodzi o rodziny niepełne, liczną grupą są rodziny posiadające dwoje oraz czworo i więcej dzieci, przy czym można zauważyć, że liczba rodzin niepełnych korzystających z pomocy z roku na rok zmniejsza się.

Tabela 4. Najczęstsze powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
ubóstwo	148	117	112	409	310	267
potrzeba ochrony macierzyństwa	22	28	28	126	152	146
bezrobocie	47	38	37	151	126	105
niepełnosprawność	112	85	82	265	181	157
długotrwała lub ciężka choroba	61	55	56	160	142	110
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	26	33	41	89	93	93
przemoc w rodzinie	2	0	1	6	0	2
alkoholizm	13	13	16	43	29	31

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach.

Analizując przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2019-2021 należy stwierdzić, iż do głównych powodów należą - tak jak w latach poprzednich ubóstwo i niepełnosprawność.

W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak alkoholizm czy przemoc w rodzinie.

4.2 Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

I. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, określone w ustawie to:

1. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne - rodziny w sytuacjach kryzysowych korzystały z pomocy psychologa zatrudnianego w ramach środków profilaktyki.

W latach 2018-2020 przez PCPR w Stargardzie realizowany był projekt „Kurs na rodzinę”, który zakładał wsparcie rodzin w przezwyciężeniu problemów i trudności w wypełnianiu

funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wzięło w nim udział 20 rodzin z gminy Dolice. W ramach Projektu odbyły się warsztaty „Szkoły dla rodziców”, konsultacje psychologiczne i prawne. W 2020 r. uczestnicy Projektu korzystali wyłącznie ze wsparcia psychologa.

Ponadto od 01.01.2021 r. przez PCPR w Stargardzie realizowany jest projekt partnerski o nazwie „Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży”, trwający do 30 czerwca 2022 r. Projekt ma za zadanie wspierać rodzinę, wzmacniać jej kompetencje jako całość w oparciu o pracę z rodzicami i dziećmi. Celem głównym projektu jest zwiększenie usług społecznych, środowiskowych i opiekuńczych przez wspieranie rodziny w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych, podniesienie kompetencji rodzicielskich oraz społecznych dzieci i młodzieży zmierzające do wzmocnienia umiejętności adaptacyjnych, wykorzystywania zasobów własnych i środowiska celem radzenia sobie z kryzysem poprzez prowadzenie różnego rodzaju terapii, szkoleń oraz warsztatów. Dla dzieci i młodzieży organizowane w ramach półkolonii warsztaty z końmi oraz warsztaty żeglarstwa oraz wiele innych zajęć. Z uwagi na trudności z dowiezieniem dzieci do miejsca docelowego tj. do Stargardu lub Szczecina brakowało chętnych rodzin do skorzystania z programu. Do braku zainteresowania możliwości skorzystania z programu przyczynił się również panujący od marca 2020 r. stan zagrożenia epidemiologicznego. W rezultacie w 2021 r. w programie udział wzięła 1 rodzina trzyosobowa z terenu Gminy Dolice. Rodzina korzystała z porad psychologa, opiekunowie ukończyli szkolenie z zakresu pozytywnej dyscypliny w ramach podnoszenia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych.

2. Terapia i mediacja – nie przyznawano tego rodzaju usług z uwagi na brak potrzeb.
3. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne dla rodzin z dziećmi – nie przyznawano tego rodzaju usług.
4. Pomoc prawna – porady prawne odbywają się w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej realizowanej przez Powiat Stargardzki w UG Dolice. Od 2021 r. rodziny mogą korzystać z pomocy prawnika zatrudnianego w ramach środków profilaktyki.
5. Grupy wsparcia lub grupy samopomocowe – nie funkcjonowały takie grupy.
6. Asystent rodziny – w latach 2019-2021 wszystkie rodziny wymagające wsparcia asystenta miały to wsparcie zapewnione.

II. Formy pomocy w opiece i wychowaniu dziecka określone w ustawie to:

1. Placówki wsparcia dziennego – na terenie Gminy Dolice w 2019 r. zostały utworzone dwie placówki wsparcia dziennego, które funkcjonują w miejscowościach Dolice i Brzezina.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracujące z asystentem rodziny w 2021 r. zamieszkują w następujących miejscowościach: Dolice - 2 rodziny, Krępcowo – 4 rodziny, Płoszkowo – 2 rodziny, Bralęcín – 2 rodziny, Mogilica – 2 rodziny, Ziemomyśl A – 2 rodziny, Brzezina - 1, Sądów - 1, Rzeplino - 1, Żalęcino – 1 rodzina, Dobropole – 3 rodziny, Przewłoki – 2 rodziny, Pomietów -1 rodzina, Warszyn – 1 rodzina.

2. Rodziny wspierające – nie zawierano umów z rodzinami wspierającymi.

Spośród wszystkich rodzin objętych wsparciem w 2021 r. asystenci rodziny wskazali cztery, w których zasadna byłaby pomoc rodzin wspierających, jednak nie nawiązano takiej współpracy z uwagi na brak chętnych rodzin.

4.3. Dziecko i rodzina wspierani przez Poradnię psychologiczno-pedagogiczną

Dzieci i rodziny z gminy Dolice obejmowane są wsparciem ze strony Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Stargardzie. Wsparcie polegało głównie na diagnozie psychologiczno - pedagogicznej oraz logopedycznej, na którą kierowane były dzieci i uczniowie z trudnościami dydaktycznymi, rozwojowymi oraz w zachowaniu. Po każdej

diagnozie rodzic uzyskał poradę dotyczącą zgłaszanych problemów a także pisemną opinię bądź informację o uzyskanych wynikach, która również zawierała w diagnozie psychologiczno – pedagogicznej zalecane formy pomocy oraz w diagnozie logopedycznej program pomocy lub terapii, jakimi dziecko musi objąć placówka oświatowa, do której dziecko uczęszcza. W nielicznych przypadkach były to orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub nauczania indywidualnego. Rodzice lub opiekunowie prawni dzieci uzyskali poradę dotyczącą zgłaszanych problemów.

Powodem wnioskowania rodzica o diagnozę najczęściej są problemy dydaktyczne oraz wychowawcze. Pomoc bezpośrednia uczniom i rodzicom to głównie porady bez badań oraz pojedyncze przypadki interwencji kryzysowej, zajęć o charakterze terapeutycznym, form pomocy indywidualnej, porad zawodowych na podstawie badań, spotkanie z rodzicami. Spadek ilości klientów w latach 2020 i 2021 jest wynikiem pandemii COVID-19.

Tabela 5. Informacje dotyczące form udzielonej pomocy w poszczególnych latach.

Rok	Diagnoza psychologiczno-pedagogiczna	Diagnoza logopedyczna	Pomoc bezpośrednia uczniom i rodzicom
2019	56	9	37
2020	40	4	16
2021	41	8	20

4.4. Przestępczość

Według danych Posterunku Policji w Dolicach w 2019 roku na terenie gminy Dolice przeprowadzono 55 interwencji domowych, w 2020 r. 22 interwencje domowe, w 2021 r. 16 interwencji domowych.

W 2019 r. nieletni dokonali łącznie 8 czynów karalnych z KK, w opisanych przypadkach sprawcami czynów karalnych były 2 dziewczynki i 6 chłopców, uczniowie szkół podstawowych na terenie gminy Dolice. W 2020 r. nieletni dokonali łącznie 14 czynów karalnych, sprawcami czynów karalnych w 13 przypadkach byli chłopcy w tym 2 chłopców poniżej 13 r.ż. natomiast w 1 przypadku sprawcą była dziewczynka poniżej 13 r.ż.

W 2019 i w 2020 r. r. Posterunek Policji w Dolicach wszczął 1 postępowanie o przestępstwo z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii zaistniałe na terenie gm. Dolice, w 2021 r. wszczęto 4 postępowania, z czego 2 wykryte i 2 postępowania w toku.

4.5. Rodzina i dziecko pod kuratelą sądową

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 167), kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. W Gminie Dolice pracują kuratorzy z Zespołu Służby Kuratorskiej Sądu Rejonowego w Stargardzie.

Tabela 6. Sprawy prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.

Rodzaj spraw	Stan na 31.12.2019	Stan na 06.11.2020
Nadzory opiekuńcze	17	19
Nadzory nad nieletnimi	8	10
Nadzory alkoholowe	0	0

Źródło: Informacja Sądu Rejonowego w Stargardzie – I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej

4.6 Przemoc w rodzinach

W Gminie Dolice od 01.03.2011 r. działa Zespół Interdyscyplinarny, składa się przedstawiciele poszczególnych instytucji: pracownika socjalnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Dolice, pedagoga szkolnego Szkoły Podstawowej w Dolicach, pielęgniarki szkolnej, przedstawiciela stowarzyszenia, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciela Posterunku Policji w Dolicach. Od 30.11.2020 r. do składu ZI został powołany przedstawiciel Placówki Żandarmerii Wojskowej w Stargardzie. W skład Zespołu wchodzi również kuratorzy Sądu Rejonowego w Stargardzie. Obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach.

Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym tym problemem. Głównym narzędziem pracy zespołu jest procedura tzw. „niebieskiej karty”.

Tabela 7. Liczba realizowanych procedur „Niebieska karta” w latach 2019-2021.

	Liczba formularzy Niebieska karta A, które wpłynęły do przewodni czącego ZI	w tym zgłoszonych przez:				
		policję	pomoc społeczną	gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych	oświatę	ochronę zdrowia
2019	18	12	5	0	1	0
2020	30	28	2	0	0	0
2021	23	20	3	0	0	0

Źródło: sprawozdania z działania Zespołu Interdyscyplinarnego

Z informacji Posterunku Policji w Dolicach wynika, że w 2019 r. odnotowano 55 interwencji związanych z przemocą domową, łącznie wszczęto 2 postępowania przygotowawcze dotyczące znęcania się psychicznego lub fizycznego nad osobą najbliższą. W wyniku przeprowadzonych postępowań łącznie potwierdzono zaistnienie przemocy domowej w 7 przypadkach w wyniku czego skierowano jeden akt oskarżenia do Sądu. We wskazanym postępowaniu sprawcą był mężczyzna.

W 2020 r. przeprowadzono 22 interwencje domowe, łącznie wszczęto 10 postępowań przygotowawczych dotyczących znęcania psychicznego i fizycznego, w wyniku przeprowadzonych postępowań łącznie potwierdzono zaistnienie przemocy domowej w 7 przypadkach, skierowano 5 aktów oskarżenia do Sądu, w 6 przypadkach sprawcami byli mężczyźni, w 1 przypadku kobieta, wszczęto 1 postępowanie o przestępstwo z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W 2021 r. odnotowano 16 interwencji z tego 9 interwencji związanych z przemocą domową, łącznie wszczęto 7 postępowań przygotowawczych dotyczących znęcania psychicznego i fizycznego, w wyniku przeprowadzonych postępowań łącznie potwierdzono zaistnienie przemocy domowej w 7 przypadkach w wyniku czego skierowano 3 akty oskarżenia do Sądu, w tym 2 są w toku, a 1 zakończył się aktem oskarżenia. We wskazanych postępowaniach sprawcami byli mężczyźni.

4.7 Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny jest to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci.

Prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje także dzieciom:

w wieku do 18. roku życia,

w wieku do 25. roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej, bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,

ale tylko w przypadku, gdy w chwili składania wniosku w rodzinie jest co najmniej troje dzieci spełniających powyższe warunki.

Tabela 8. Karta Dużej Rodziny w gminie Dolice 2019 - 2021 r.

	2019	2020	2021
Liczba rodzin, którym wydano kartę w danym roku	230	41	18
Liczba rodzin, którym wydano kartę narastająco od 2014 r.	333	374	392
Liczba wydanych kart w danym roku	262	82	58
Liczba wydanych kart narastająco od 2014 r.	797	879	937

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Dolicach

5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli instytucji i organizacji działających w obszarze rodziny.

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<p>Dobrze wyposażone, wyremontowane szkoły.</p> <p>Dobra infrastruktura sportowa.</p> <p>Systematyczne remonty świetlic wiejskich, dające perspektywę poszerzenia oferty zajęć dla dzieci i młodzieży</p> <p>Stała oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów w szkołach oraz w Gminnym Centrum Kultury oraz istniejących świetlicach wiejskich w tym utworzonych placówkach wsparcia dziennego.</p> <p>Dobre rozeznanie problemów i potrzeb środowiska lokalnego.</p> <p>Liczny i aktywny sektor pozarządowy, oferujący dzieciom i młodzieży alternatywne formy spędzania czasu wolnego.</p> <p>Kadra instytucji i członkowie organizacji posiadający umiejętności i doświadczenie w</p>	<p>Brak kompleksowej opieki w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci.</p> <p>Brak oferty wsparcia i rozwoju dla osób niepełnosprawnych (w tym dzieci i młodzieży).</p> <p>Brak placówek edukacyjnych dla dzieci o specjalnych potrzebach.</p> <p>Brak mieszkań socjalnych.</p> <p>Duże rozproszenie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze.</p> <p>Słaba komunikacji publiczna, a w niektórych miejscowościach całkowity jej brak.</p> <p>Ograniczona dostępność opieki medycznej, w tym stomatologicznej.</p> <p>Niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży a także dorosłych.</p> <p>Brak przemysłu i miejsc pracy na terenie</p>

<p>pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych. Szeroka oferta zajęć edukacyjnych i aktywności pozaszkolnej prowadzona w oparciu o programy finansowane ze środków pomocowych. Dostęp do nieodpłatnej pomocy prawnej.</p>	<p>gminy.</p>
<p>szanse</p> <p>Współpraca instytucji i organizacji działających w obszarze rodziny, doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji oraz członków organizacji pozarządowych. Polityka samorządu sprzyjająca rozwojowi sektora pozarządowego. Liczne programy umożliwiające korzystanie z funduszy europejskich i rządowych na realizację zadań w obszarze rodziny. Regulacje prawne stale poszerzające spektrum świadczeń i usług w zakresie wspierania rodzin.</p>	<p>zagrożenia</p> <p>Łatwy dostęp dzieci i młodzieży do używek i substancji psychoaktywnych. Łatwy dostęp dzieci i młodzieży do demoralizujących lub niebezpiecznych treści w Internecie. Rozpowszechnianie się postawy bierności wśród społeczności lokalnej. Brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo. Zanik więzi i tradycji rodzinnych. Rozpad związków (rozwoły, praca za granicą) Wzrost cen mediów, ograniczenie ilości środków finansowych na realizację działań. Utrzymujący się stan pandemii, izolacja członków rodzin, zaburzone relacje międzyludzkie. Duża rotacja pracowników socjalnych, problemy kadrowe.</p>

Kierunki działań

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz analizę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, można uznać, że wytyczone na lata 2018-2020 kierunki działań są nadal aktualne w perspektywie lat 2021-2023. Celem wszystkich działań jest wychowywanie dzieci przez rodziny biologiczne, bez konieczności umieszczania ich w pieczy zastępczej.

Ważne jest wyposażenie rodzin w narzędzia umożliwiające samodzielne radzenie sobie z pojawiającymi się problemami i potrzebami.

Z uwagi na wielowymiarowy charakter problemów rodzin ich rozwiązywanie wymaga zintegrowanej współpracy instytucjonalnej. Determinantem skuteczności niniejszego Programu jest tworzenie warunków wsparcia o charakterze systemowym, tj. łączenie różnych form z szerokiego spektrum usług oferowanych przez instytucje i organizacje zarówno z terenu gminy Dolice jak i spoza gminy.

Nieodzownym elementem skutecznego systemu wsparcia jest edukowanie kadry pracującej z rodzinami.

6. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE SZCZEGÓŁOWE, DZIAŁANIA

CEL GŁÓWNY

Skuteczny i spójny system wsparcia rodzin w gminie Dolice.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Działania edukacyjne w obszarze funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz wspieranie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu i rozwoju.

Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym w przezwyciężeniu problemów.

Interdyscyplinarność działań na rzecz wspierania rodzin

Adresatami wszystkich działań są:

- rodziny mieszkające na terenie gminy Dolice, które doświadczają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej,
- rodziny których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej,
- kobiety w ciąży i ich rodziny,
- przedstawiciele instytucji oraz organizacji pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Cel szczegółowy 1: Działania edukacyjne w obszarze funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz wspieranie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu i rozwoju.

Działania	Realizator	Źródła finansowania	Okres realizacji			Wskaźnik
			2022	2023	2024	
1.1 Podnoszenie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin poprzez kampanie, programy, indywidualne poradnictwo psychologiczne dla rodziców, dostęp do wczesnego wspomaganie rozwoju.	Szkoły GOPS Organizacje pozarządowe Sektor prywatny	Budżet poszczególnych instytucji i organizacji. Programy pomocowe Budżet Gminy Dolice – profilaktyka	x	x	x	-ilość punktów poradnictwa psychologicznego na terenie Gminy - wymiar godzin psychologa w szkołach - wymiar godzin logopedy w szkołach - wymiar godzin pedagoga w szkołach - ilość punktów wczesnego wspomaganie rozwoju na terenie Gminy - ilość zrealizowanych programów edukacyjnych /ilość uczestników - ilość kampanii
1.2 Stała oferta zajęć edukacyjno – wychowawczych pozalekcyjnych lub rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży oraz wzbogacanie tej oferty.	- Szkoły - Gminne Centrum Kultury - Świetlice wiejskie - Organizacje pozarządowe	Środki własne Gminy, w tym środki na realizację profilaktyki uzależnień. Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie. Budżet organizacji pozarządowych.	x	x	x	- Liczba szkół prowadzących zajęcia pozalekcyjne - liczba działających świetlic - Liczba organizacji pozarządowych prowadzących regularne (co najmniej przez 6 m-cy w roku) zajęcia edukacyjno – wychowawcze lub rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży - Liczba organizacji pozarządowych prowadzących nieregularne, okazjonalne zajęcia edukacyjno – wychowawcze lub rozwijające

						zainteresowania dzieci i młodzieży
1.3 Wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez realizację programu: „Karta Dużej Rodziny”	Urząd Gminy Dolice	Dotacja z budżetu państwa	x	x	x	Ilość wydanych kart Ilość rodzin korzystających z programu
1.4 Zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej.	Gmina Dolice. Organizacje pozarządowe. Sektor prywatny.	Środki własne Gminy. Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie. Środki sektora prywatnego.	x	x	x	- liczba miejsc w placówkach opieki dla dzieci do lat trzech - ilość przedszkoli działających w pełnym wymiarze czasu - ilość innych form opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym
1.5 Edukacja zdrowotna dzieci i rodzin w zakresie higieny fizycznej i psychicznej.	Salus S.C. NZOZ Dolice Pielęgniarka medycyny szkolnej. Szkoły	Narodowy Fundusz Zdrowia Budżet szkół	x	x	x	- Ilość rodzin z dziećmi objętych edukacją przez pielęgniarki środowiskowe - Liczba programów zdrowotnych prowadzonych w szkołach,
1.6 „Bezpieczna szkoła” - przeciwdziałanie przemocy w szkole, w tym cyberprzemocy. Edukowanie rodziców w zakresie bezpieczeństwa dzieci.	Szkoły Policja	- Środki własne Gminy na realizację profilaktyki uzależnień. - Środki z budżetu państwa (budżet Policji)	x	x	x	- Liczba programów zrealizowanych wśród uczniów szkół, - Liczba spotkań z rodzicami poświęconych bezpieczeństwu dzieci i młodzieży,
1.7 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki), organizowanie zajęć wyrównawczych.	- Szkoły -Urząd Gminy Dolice	Środki własne Gminy. Dotacja z budżetu państwa.	x	x	x	Liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium socjalne i szkolne Liczba godzin zajęć wyrównawczych
1.8 Poprawa sytuacji	Gmina Dolice	Środki własne Gminy.	x	x	x	Ilość mieszkań socjalnych i

mieszkaniowej poprzez budowę mieszkań socjalnych i udostępnianie komunalnych		Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie.				ilość mieszkań komunalnych oddanych do użytkowania
--	--	--	--	--	--	--

Cel szczegółowy 2: Pomoc rodzinom w przezwyciężeniu istniejących problemów.

Działania	Realizator	Źródła finansowania	Okres realizacji			Wskaźnik
			2022	2023	2024	
2.1 Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze poprzez: skierowanie asystenta rodziny, mediacje, pomoc psychologiczną, terapię rodzinną, pomoc prawną, ośrodki wsparcia dziennego, rodziny wspierające. Działania na rzecz pozyskania rodzin wspierających (identyfikowanie przez pracownika socjalnego, promowanie w mediach). Monitorowanie sytuacji rodzin po zakończeniu pracy z asystentem.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Środki własne Gminy Dolice (pomoc społeczna, profilaktyka) Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie.	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość asystentów rodziny - Ilość rodzin objętych pracą Asystenta rodziny, - Ilość rodzin, które zakończyły współpracę z Asystentem rodziny z uwagi na osiągnięcie celów założonych w planie pracy. - Ilość spotkań w ramach przeprowadzonych mediacji - Ilość rodzin, w których prowadzono mediacje - ilość mediacji zakończonych zawarciem ugody - Ilość rodzin, które skorzystały z pomocy psychologa - Ilość rodzin, które skorzystały z pomocy prawnika - ilość miejscowości, w których funkcjonują ośrodki wsparcia dziennego - Ilość dzieci skierowanych do

						<p>ośrodków wsparcia dziennego</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilość rodzin wspierających - ilość działań promocyjnych na rzecz pozyskania rodzin wspierających - procent rodzin objętych asystenturą, które mają rodziny wspierające - ilość dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych z pieczy zastępczej - ilość rodzin monitorowanych, w tym przez asystenta rodziny, przez pracownika socjalnego
<p>2.2 Zabezpieczenie rodzinom pomocy socjalnej (świadczenia pieniężne i niepieniężne)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe, np. Caritas, Bank żywności. - Klub wolontariusza. - Organizatorzy akcji charytatywnych, np. Gminne Centrum Kultury, Komitety społeczne. 	<p>Środki własne Gminy. Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie. Darowizny.</p>	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> Ilość osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej - Ilość dzieci i młodzieży objętych dożywianiem w szkołach i przedszkolach w Gminie Dolice - ilość rodzin, którym została udzielona pomoc materialna przez organizacje pozarządowe - ilość rodzin, na rzecz których zorganizowano akcje charytatywne, zbiórki publiczne
<p>2.3 Wspieranie rodzin z problemem przemocy, uzależnień, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Działanie Gminnej Komisji Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych. - Działanie Grup roboczych w ramach 	<p>Pełnomocnik Wójta Gminy d.s. profilaktyki Gminnej Komisji Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zespół interdyscyplinarny</p>	<p>Środki własne Gminy, w tym na realizację profilaktyki uzależnień. Budżet poszczególnych instytucji i organizacji.</p>	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób, które zwróciły się z problemem na numer telefonu zaufania - Liczba wniosków, które wpłynęły do GKRPA w sprawach osób uzależnionych - Liczba spraw skierowanych do Sądu - Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe stacjonarne - Liczba procedur „Niebieska Karta” - Liczba spraw skierowanych do

<p>Zespołu interdyscyplinarnego</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wsparcie psychologiczne dla ofiar przemocy - Funkcjonowanie Grup AA - Programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy 					<p>prokuratury</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba procedur zamkniętych z uwagi na zrealizowany plan pomocy - Liczba rodzin objętych wsparciem - Liczba grup AA - Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach grup - liczba osób które wzięły udział w programach korekcyjno-edukacyjnych
<p>2.4 Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asystent rodziny - „Pomoc w domu” w ramach prac społecznie użytecznych - Edukacja kobiet ciężarnych 	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Salus S.C. NZOZ Dolice</p>	<p>Środki własne Gminy Fundusz Pracy Narodowy Fundusz Zdrowia</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba rodzin, objętych pracą Asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem” - Liczba rodzin korzystających z „Pomocy w domu” - Liczba kobiet objętych działaniami edukacyjnymi przez położną
<p>2.5 Aktywizowanie rodzin, rozwijanie ich potencjału i mobilizowanie do korzystania z własnych zasobów w celu poprawy własnej sytuacji.</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>Środki własne Gminy. Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie.</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilość zawartych kontraktów socjalnych - Liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne - Ilość rodzin, które wyszły z systemu pomocy społecznej

Cel szczegółowy 3: Interdyscyplinarność działań na rzecz wspierania rodzin.

Działania	Realizator	Źródła finansowania	Okres realizacji			Wskaźnik
			2022	2023	2024	
3.1 Stałe monitorowanie sytuacji rodzin poprzez regularne spotkania przedstawicieli instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny, min. dwa razy w roku. Aktualna baza teleadresowa do bieżącego kontaktowania się w sprawach rodzin.	Inicjator i koordynator - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Budżet poszczególnych instytucji i organizacji	x	x	x	- Ilość spotkań - Zaktualizowana baza teleadresowa
3.2 Edukacja i wsparcie osób pracujących na rzecz dziecka i rodziny	- Szkoły - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki	Budżet poszczególnych instytucji i organizacji	x	x	x	Ilość szkoleń z zakresu wspierania dziecka i rodziny, ilość osób przeszkolonych Ilość instytucji, które zapewniają pracownikom wsparcie psychologiczne lub superwizję
3.3 Diagnozowanie poszczególnych obszarów związanych z funkcjonowaniem rodzin.	- Szkoły - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki	Budżet poszczególnych instytucji i organizacji	x	x	x	Ilość przeprowadzonych i opracowanych diagnoz, analiz

7. PRZEWIDYWANE EFEKTY

Wzmocnienie postawy odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój dziecka, nabycie umiejętności i kompetencji rodzicielskich.

Rozwój dzieci i młodzieży poprzez wczesne wspomaganie, zajęcia przedszkolne.

Wsparcie podopiecznych placówek wsparcia dziennego w pokonaniu występujących trudności, w tym szkolnych. Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i ich rodzin.

Wyrównanie szans edukacyjnych, wsparcie potrzeb związanych z edukacją eliminacja „wykluczenia edukacyjnego”.

Poprawa sytuacji ekonomicznej rodzin, zwiększenie możliwości podjęcia pracy przez zapewnienie opieki nad dziećmi.

Rozwój zainteresowań, pasji dzieci i młodzieży, nabycie wiedzy i umiejętności w zakresie aktywnego i zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień

Nabycie umiejętności zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych; wzrost wiedzy o mechanizmach uzależnienia; zmotywowanie do podjęcia odpowiedniej terapii, abstynencji.

Wzrost liczby rodzin wspierających.

Spadek liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej; ograniczenie czasu pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Zwiększona dostępność do informacji dotyczących działań na rzecz wsparcia rodziny.

Dobra współpraca i synchronizacja działań poszczególnych instytucji i organizacji.

Podniesienie kompetencji osób pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Dobre rozeznanie problemów rodzin w gminie Dolice.

8. REALIZACJA PROGRAMU

Koordynowanie działań w ramach Programu, należy do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach. Program ma charakter otwarty i może być aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb. W niniejszym programie uwzględniono uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji działających na rzecz rodziny z obszaru Gminy Dolice.

Partnerami w realizacji działań mogą być w szczególności:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Stargardzie,
- Ośrodki leczenia uzależnień,
- Specjaliści, placówki służby zdrowia,
- Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy,
- Dom Samotnej Matki w Policach,
- Inne ośrodki wsparcia,
- Policja,
- Prokuratura Rejonowa,
- Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi,
- Organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

9. MONITORING I EWALUACJA

Program Wspierania Rodziny w Gminie Dolice na lata 2022 - 2024 stanowi dokument wyznaczający cele i zadania, w związku z tym wymaga oceny i weryfikacji efektywności podejmowanych zadań.

Monitoring Programu będzie polegał na bieżącym gromadzeniu i analizowaniu informacji o stanie jego realizacji przez poszczególne instytucje wymienione w Programie.

Informacje będą prezentowane i omawiane podczas cyklicznych spotkań przedstawicieli instytucji, wnioski i ustalenia wypracowane podczas spotkań posłużą do wprowadzenia ewentualnych zmian w programie.

Funkcję koordynatora realizacji Programu będzie pełnił Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach.

Sprawozdanie z realizacji Programu, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawi Wójtowi i Radzie Gminy, raz w roku, w terminie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy.